

HFD 2016 ref. 10

Fråga om det efter 180 dagar förelegat särskilda skäl att inte pröva en persons arbetsförmåga mot normalt förekommande arbeten. Denna prövning kan grundas på en läkarundersökning som genomförts vid en senare tidpunkt än den som prövningen avser.

27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 16 februari 2016 följande dom (mål nr 3136-14 och 3137-14).

Bakgrund

T.L. beviljades med början i november 2011 sjukpenning på grund av funktionsnedsättningar till följd av främst smärta i en fotled. Under våren och sommaren 2012 genomgick han ett flertal olika medicinska undersökningar, bl.a. hos reumatolog och ortoped. Sedan han varit sjukskriven i 180 dagar – och hans arbetsförmåga inte längre skulle bedömas i förhållande till hans ordinarie arbete som vaktmästare utan i förhållande till arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden – beslutade Försäkringskassan att inte längre betala ut sjukpenning från och med den 16 juni 2012.

T.L. begärde omprövning och återopade bl.a. ett läkarintyg från den 29 juli 2012. I intyget angavs en ny diagnos (L5-syndrom, ischias) samt gjordes bedömningen att besvären borde vara behandlingsbara med sjukgymnastik och att prognosen i sådant fall var mycket god för full återgång i det ordinarie arbetet inom en till några månader.

Försäkringskassan ansåg att läkarintyget från den 29 juli inte kunde ligga till grund för en prövning av T.L:s arbetsförmåga för tiden före detta datum. Särskilda skäl att inte pröva hans arbetsförmåga i förhållande till arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden utan i stället i förhållande till hans ordinarie arbete förelåg därmed inte för perioderna den 16 juni – 16 juli respektive den 17 juli – 28 juli 2012. För tiden därefter beviljades han sjukpenning med stöd av läkarintyget.

T.L. överklagade besluten att inte betala ut sjukpenning för tiden den 16 juni – 28 juli 2012 hos Förvaltningsrätten i Linköping som avslag överklagandet. Förvaltningsrätten anförde bl.a. att det av ett läkarintyg från juni 2012 inte gick att bedöma om T.L. skulle komma att få tillbaka sin arbetsförmåga och att det vid prövningen av om särskilda skäl förelåg inte kunde göras en retroaktiv bedömning utifrån läkarintyget från den 29 juli 2012.

I det nu överklagade avgörandet avslog Kammarrätten i Jönköping T.L:s överklagande. Kammarrätten anförde att läkarintyget från den 29 juli 2012 inte kunde läggas till grund för bedömningen att det redan dag 181 i rehabiliteringskedjan fanns en välgrundad anledning att anta att T.L. kunde återgå i arbete hos sin arbetsgivare och att särskilda skäl därmed skulle ha förelegat.

Yrkanden m.m.

T.L. yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att han har rätt till sjukpenning även för den i målet aktuella perioden, dvs. den 16 juni – 28 juli 2012. Han anför bl.a. följande. Att Försäkringskassan har ansett att särskilda skäl förelåg från och med den 29 juli 2012 men inte för perioden dessförinnan är både ologiskt och orimligt. Generellt sett kan ett läkarintyg ges ett visst bevisvärde för tid innan det utfärdades. Det finns goda skäl att anta att läkarens bedömning hade blivit densamma om undersökningen gjorts under den aktuella perioden.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande.

Underlag som kan beaktas vid prövningen av om det finns särskilda skäl måste existera vid tidpunkten för Försäkringskassans beslut, i detta fall vid omprövningsbeslutet. Innehållet i intyget kan inte beaktas från en tidigare tidpunkt än dagen för intyget eftersom det är fråga om ett antagande om framtida skeenden.

I vart fall förelåg inte särskilda skäl. Den medicinska utredningen beskriver ett långdraget sjukdomsförlopp där den egentliga orsaken till besvären inte har kunnat kartläggas trots olika medicinska utredningar. Fortsatta undersökningar behövdes. Prognosen för när T.L. kunde återgå i ordinarie arbete i full omfattning var osäker. Tidplan i egentlig mening saknades.

Skälen för avgörandet

Vad målet gäller

Frågan i målet är om bedömningen av om det efter 180 dagar förelegat särskilda skäl att inte pröva en persons arbetsförmåga mot normalt förekommande arbeten kan grundas på en medicinsk utredning som genomförts vid en senare tidpunkt än den som bedömningen avser och, i så fall, den i målet aktuella utredningen har inneburit att särskilda skäl har förelegat.

Rättslig reglering m.m.

Av 27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken framgår bl.a. att från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Enligt den lydelse av lagrummet som gällde före den 1 juli 2012 skulle arbetsförmågan bedömas i förhållande till den reguljära arbetsmarknaden.

Av förarbetena framgår bl.a. följande (prop. 2007/08:136 s. 68 f). Kravet på särskilda skäl innebär att det ska föreligga stor sannolikhet att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren för att prövningen mot hela arbetsmarknaden ska skjutas upp. Denna bedömning måste därför också vara välgrundad. Det kan t.ex. vara fallet när den försäkrade väntar på eller nyligen genomgått en operation som enligt vetenskap och beprövad erfarenhet med stor sannolikhet leder till att arbetsförmågan återställs. Likaså kan särskilda skäl bli aktuella om det med utgångspunkt från de försäkringsmedicinska beslutsstöd som Socialstyrelsen har utarbetat kan förväntas att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren inom viss tid. Det bör således framgå av det medicinska underlaget att det finns en välgrundad anledning att anta att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren och en tidplan för när så kan förväntas ske. Särskilda skäl bör därför endast beaktas vid tydliga diagnoser. Vid mer diffusa diagnoser torde det vara svårt att ha en välgrundad uppfattning om att en viss terapi har önskad effekt eller vilket läkningsförlopp som kan förväntas.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Vid prövning av rätt till sjukpenning finns inget hinder mot att beakta senare tillkommen medicinsk utredning (jfr RÅ 2010 not. 19). Detta gäller även vid prövningen av om det föreligger särskilda skäl enligt 27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken. Vid bedömningen av T.L:s arbetsförmåga och eventuella rätt till sjukpenning efter 180 dagar ska således även läkarintyget från den 29 juli 2012 beaktas.

Nästa fråga är om det föreligger särskilda skäl att inte pröva T.L:s arbetsförmåga i förhållande till normalt förekommande förvärvsarbete på arbetsmarknaden.

Av förarbetena framgår att det ställs höga krav för att det ska anses föreligga särskilda skäl att inte pröva arbetsförmågan mot normalt förekommande arbeten. Det ska av det medicinska

underlaget framgå att det finns en välgrundad anledning att anta att den försäkrade med stor sannolikhet kan återgå i arbete hos arbetsgivaren och en tidplan för när så kan förväntas ske. För att i första hand Försäkringskassan ska kunna göra en sådan bedömning krävs av den medicinska utredningen att såväl den ställda diagnosen som prognosen för återgång i arbete är väl underbyggda. Särskilt höga krav måste ställas när den försäkrade har varit föremål för tidigare medicinsk utredning som resulterat i andra diagnoser eller andra antaganden om återgång i arbete.

Av läkarintyget från den 29 juli 2012, utfärdat av en företagsläkare, framgår bl.a. följande. Det är endast när T.L. kör bil som hans besvär är begränsande i arbetet. Då uppkommer domningar och smärta kring höger fotled och under höger stortå. Besvärerna avklingar snabbt när han kliver ut ur bilen. Detta talar för en nervrotspåverkan och anamnesmässigt stämmer det mer med L5-syndrom. Vid undersökning tyder allt på en intermittent nervrotspåverkan på L5-nivå. Detta bör vara behandlingsbart med enkel sjukgymnastik och svankstöd vid sittande i bil. I så fall är prognosen mycket god och full arbetsåtergång i ordinarie arbete kan förväntas inom en till några månader.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening uppfyller inte läkarintyget de krav som måste ställas för att särskilda skäl ska anses föreligga. Överklagandet ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Knutsson, Nymansson, Classon* och *Gäverth*. Föredragande var justitiesekreteraren Elisabeth Rahlén.

Förvaltningsrätten i Linköping (2013-11-20, ordförande Svensson):

Rätten till sjukpenning ska baseras på medicinska kriterier och bedömningen görs utifrån de medicinska underlag som upprättats för bedömning av förmåga att arbeta vid sjukdom. De sjukperioder som ska prövas i målen är den 16 juni – 16 juli 2012 respektive den 17 – 28 juli 2012.

De aktuella sjukskrivningarna avser rygg- och fotledsbesvär. T.L. har tidigare varit sjukskriven för samma besvär under mer än 180 dagar, vilket innebär att bedömningen av hans arbetsförmåga ska ske mot den reguljära arbetsmarknaden, dvs. alla slags arbeten och även anpassade arbeten.

Av läkarintyg den 19 juni 2012 framgår att det inte går att bedöma om T.L. kommer att få tillbaka sin arbetsförmåga. Det har därmed inte med

avseende på sjukperioden den 16 juni – 16 juli 2012 framkommit sådan sannolikhet för återgång i arbete som kan utgöra särskilda skäl att skjuta upp prövningen mot den reguljära arbetsmarknaden. Vid prövning av särskilda skäl kan inte retroaktiv bedömning utifrån läkarintyg den 29 juli 2012 göras. Det framgår inte av utredningen att det är fråga om någon sådan allvarlig sjukdom som kan grunda oskälighet med prövning mot den reguljära arbetsmarknaden. Vad T.L. har anfört kan inte föranleda annan bedömning. Prövningen fram till och med den 28 juli 2012 ska därför företas mot den reguljära arbetsmarknaden.

Rätten finner att vad som framkommit om T.L:s rörelsebegränsningar och smärta inte kan anses hindra honom från att utföra ett lämpligt och anpassat arbete varken i förhållande till den reguljära arbetsmarknaden eller till normalt förekommande arbete. Mot denna bakgrund har det inte framkommit skäl att bevilja T.L. sjukpenning för någon av de aktuella sjukperioderna. Överklagandena ska avslås. – Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

Kammarrätten i Jönköping (2014-05-15, Grip och Mäkinen Nordquist):
T.L. hade den 18 maj 2012 varit sjukskriven i 180 dagar. Kammarrätten anser att det av det medicinska underlaget från och med dag 181 i rehabiliteringskedjan inte framgår att T.L. kunde antas återgå i heltidsarbete hos sin arbetsgivare inom en viss tid.

Av handlingarna i målet framgår att T.L:s arbetsgivare vid överlämningsmöte på Arbetsförmedlingen den 18 juli 2012 meddelade att det fanns möjlighet till lättare arbetsuppgifter på deltid. Enligt journalanteckning från återbesök vid ortopedkliniken den 30 juli 2012 hade T.L. två veckor tidigare börjat arbeta deltid. I medicinskt underlag för bedömning av förmåga att arbeta vid sjukdom och intyg den 27 juli 2012 respektive den 29 juli 2012 anges att besvärerna talar för L5-syndrom, att prognosen är mycket god samt att full arbetsåtergång i nuvarande arbete kan förväntas ske inom en till några månader.

Med hänsyn tagen till att bedömningen av sannolikheten för återgång i arbete ska göras dag för dag från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar samt att sjukpenning är en dagensättning som ska prövas löpande, finner kammarrätten att ovan nämnda senare underlag inte kan läggas till grund för bedömningen att det redan dag 181 i rehabiliteringskedjan fanns en välgrundad anledning att anta att T.L. kunde återgå i arbete hos sin arbetsgivare och att särskilda skäl därmed skulle föreligga. Det kan inte heller anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan i förhållande till den normala/reguljära arbetsmarknaden. Kammarrätten finner således inte skäl att frånga underinstansernas bedömning i fråga om T.L:s arbetsförmåga för den aktuella perioden. Överklagandet ska därmed avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrättsrådet *Green* var skiljaktig och anförde följande.

Frågan i målen är om det finns särskilda skäl att bedöma T.L:s arbetsförmåga i förhållande till hans arbete som vaktmästare/chaufför på sjukhus efter 180 dagars sjukskrivning, då bedömningen enligt huvudregeln ska ske mot hela arbetsmarknaden.

Försäkringskassan har ansett att särskilda skäl föreligger först fr.o.m. den 29 juli 2012 med stöd av ett intyg samma dag från företagsläkare vid Feelgood. I intyget anges bl.a. att undersökningen tyder på en intermittent nervrotspåverkan på L5-nivå som bör vara behandlingsbar med enkel sjukgymnastik och svankstöd vid sittande i bilen. Det anges vidare att det är svårt att säga när besvären övergick till L5-syndrom men att snedbelastning av ryggen kan vara utlösande och den ursprungliga smärtan i fotled kan ha orsakat snedbelastningen. Vidare anges i intyget att prognosen är mycket god och att full arbetsåtergång i nuvarande arbete kan förväntas inom en till några månader. Generellt sett kan ett läkarintyg ges ett visst bevisvärde även för tid före det att intyget utfärdats. Den tid som nu är aktuell är sex veckor före intygets utfärdande.

Av vad som framgår av utredningen i målet har inte några nya faktorer som påverkat T.L:s besvär tillkommit under den aktuella perioden den 16 juni – 28 juli 2012. Enligt min mening framstår som klart att de medicinska förhållandena – såvitt är av intresse i målen – varit de samma såväl före som efter den 29 juli 2012. Inget talar mot att den behandling som företagsläkaren föreslår i intygen den 27 och 29 juli 2012 även skulle ha föreslagits under den period som är aktuell i målet. Förhållandena är därför sådana att företagsläkarens intyg bör beaktas inte bara för tiden efter den 29 juli 2012 utan även för perioden den 16 juni – 28 juli 2012.

Jag anser således att särskilda skäl föreligger att relatera T.L:s arbetsförmåga till hans ordinarie arbete under den aktuella tidsperioden och att arbetsförmågan ska bedömas som helt nedsatt. T.L. är därför berättigad till sjukpenning för perioden den 16 juni – 28 juli 2012. Överklagandet ska således bifallas.